

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 11065/2023
06.03.2025. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Зорана Хацића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Николета Вученовић, адвокат из ..., против тужене ББ из ..., чији је пуномоћник Петар Учајев, адвокат из ..., ради дуга по тужби и утврђења и накнаде штете по противтужби, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2147/21 од 14.12.2022. године, у седници већа одржаној 06.03.2025. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ, као неоснована, ревизија тужене изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 2147/21 од 14.12.2022. године, става првог изреке.

УСВАЈА СЕ се ревизија тужене и **УКИДА** пресуда Апелационог суда у Београду Гж 2147/21 од 14.12.2022. године у делу става другог изреке којим је преиначена пресуда Вишег суда у Београду П 2256/18 од 01.12.2020. године и делимично усвојен тужбени захтев и у ставу трећем и четвртном изреке и у овом делу предмет **ВРАЋА** другостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 2256/18 од 01.12.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца-противтуженог АА којим је тражио да се обавезе тужена-противтужила ББ да му на име дуга за изведене радове на објекту у ... улици број ... исплати износ од 14.790.170,00 динара за припадајућом каматом почев од дана подношења тужбе до исплате, као неоснован. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужене – противтужиле ББ којим је тражила да се утврди да је ништав уговор закључен дана 03.12.2003. године између тужене – противтужиле и тужиоца – противтуженог, као и да се обавезе тужени – противтужилац да јој на име накнаде штете исплати износ од 53.900 евра у динарској противвредности по најповољнијем курсу пословне банке у месту плаћања на дан исплате и са каматом почев од 08.07.2016. године до исплате, као неоснован. Ставом трећим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 2147/21 од 14.12.2022. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба тужене и потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у делу става првог изреке, тако што је делимично усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да тужиоцу на име дуга исплати износ од 1.598.076,34 динара са законском затезном каматом и то на износ од 1.420.076,34 динара почев од 10.06.2016. године до исплате, а на износ од 178.000,00 динара почев од подношења тужбе 14.04.2005. године до исплате, док је у преосталом делу става првог изреке, којим је одбијен тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 13.192.093,66 динара са траженом законском затезном каматом, као и за исплату законске затезне камате на износ од 1.420.076,34 динара, почев од подношења тужбе до 10.06.2016. године, жалба тужиоца одбијена као неоснована и пресуда потврђена. Ставом трећим изреке, преиначено је решење о трошковима парничног поступка садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде, тако што је обавезана тужена да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 906.830,76 динара. Ставом четвртим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 33.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију, због битних повреда одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Испитијући побијану пресуду у смислу одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23), Врховни суд је оценио да је ревизија тужене делимично основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни суд пази по службеној дужности. Битна повреда одредаба парничног поступка из тачке 12. става 2. наведеног члана, на коју се указује ревизијом тужене, није законски разлог за изјављивање ревизије у смислу члана 407. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, уговором од 03.12.2003. године закљученим између тужиоца и тужене постигнут је договор да тужилац, као извођач радова, својим материјалом и о свом трошку изведе радове наведене у члану 3. уговора, изгради један стан у приземљу и један стан на спрату у у ..., тако да тужиоцу припадне 40% од тржишне вредности стана за уграђени материјал и трошкове изградње станова, а туженој, која поседује грађевинску дозволу за изградњу – реконструкцију објекта 60% од тржишне вредности стана, док је анексом уговора тај однос измењен тако што износи 45% у корист тужиоца, а 55% у корист тужене. Тужилац се обавезао да радове отпочне најкасније 08.12.2003. године са роком завршетка радова од 3 месеца од почетка радова и потписивања уговора. Тужилац није изводио радове у складу са динамиком одређеном уговором, па је тужена ангажовала новог извођача радова ВВ за завршетак објекта, што је овај извођач и учинио. Пре тужиоца је на спорном објекту радове изводио ГГ и према налазу и мишљењу Градског завода за вештачење од 19.11.2002. године евидентирано је затечено стање на адаптацији објекта у виду лошег квалитета изведених радова, како у естетском, тако и у техничком смислу. У предмет РЗ 1016/2004 вештак грађевинске струке Љубодраг Ђорђевић је утврдио укупну вредност изведених радова предузетих од стране тужиоца

у износу од 2.413,31 евра односно 169.002,00 динар. Израда пројектне документације за потребе легализације предметног објекта према рачуну број .../... од 21.06.2004. године, за тужиоца као наручиоца је износила 178.000,00 динара. Налазом и мишљењем судског вештака грађевинске струке Милана Бранковића од 25.04.2016. године и 10.06.2016. године, утврђена је вредност радова који су предузети од стране тужиоца у износу од 1.420.076,34 динара (износ од 1.766.461,80 динара умањен за вредност материјала од 346.385,46 динара).

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је с позивом на члан 17., 262. и 630. Закона о облигационим односима и члана 259., 260. став 3. и 231. Закона о парничном поступку, одбио тужбени захтев тужиоца за исплату износа од 14.790.170,00 динара са траженом каматом, налазећи да тужилац није доказао постојање дуга и његову висину, будући да је реч о знањима којима суд не располаже, а тужилац и поред четири ургенције није извршио доплату предујма за вештачење преко судског вештака грађевинске струке на околност коју чине и процене изведених радова. Такође је одбио и противтужбени захтев тужене налазећи да тужена није доказала да је спорни уговор о грађењу ништав у смислу члана 103. Закона о облигационим односима. Наведени уговор није противан принудним прописима, јавном поретку и добрим обичајима, с обзиром да има видљиву и допуштenu каузу и да је предмет одређен и одредив, допуштен и могућ, а да тужена није доказала да је спорни уговор зеленашки правни посао нити је доказала да је тужилац искористио њено тешко материјално стање и стање нужде.

Другостепени суд је потврдио првостепену пресуду садржану у ставу другом изреке, којим је одбијен противтужбени захтев, док је делимично преиначио првостепену пресуду у погледу тужбеног захтева тако што је обавезао тужену да тужиоцу исплати износ који одговара вредности изведених радова од 1.598.076,34 динара утврђених налазом и мишљењем судског вештака Милана Бранковића, као и износ од 178.000,00 динара на име израде пројектне документације за потребе легализације објекта са позивом на одредбу члана 132. Закона о облигационим односима.

Нижестепени судови су правилном применом материјалног права одлучили о противтужбеном захтеву.

Према члану 51. Закона о облигационим односима (ЗОО), свака уговорна обавеза мора имати допуштен основ (став 1.). Основ је недопуштен ако је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима (став 2.). Према члану 52. истог закона, ако основ не постоји или је недопуштен, уговор је ништав. Одредбом члана 141. став 1. ЗОО прописано је да је ништав уговор којим неко, користећи се стањем нужде или тешким материјалним стањем другог, његовим недовољним искуством, лакомисленошћу или зависношћу, уговори за себе или за неког трећег корист која је у очигледној несразмери са оним што је он другоме дао или учинио, или се обавезао дати или учинити.

Према члану 103. став 1. ЗОО уговор који је противан принудним прописима, јавном поретку или добрим обичајима ништав је ако циљ повређеног правила на упућује на неку другу санкцију или ако закон у одређеном случају не прописује што друго.

Основ уговорне обавезе или каузе је циљ коме странке теже приликом преузимања уговорних обавеза. Код двострано обавезних уговора обавеза једне стране има за своју каузу обавезу друге стране, обавеза једне, основ је обавезе друге стране. Уговором од 03.12.2003. године тужилац се обавезао да својим радом и материјалом и о свом трошку изведе радове наведене у члану 3. уговора, тако да му припадне по коначном договору 45% од тржишне вредности стана за уграђени материјал и трошкове изградње станова, а туженој која је поседовала грађевинску дозволу за изградњу – реконструкцију објекта 55% од тржишне вредности стана. Према томе, кауза је један од битних услова за настанак одређеног правног посла, односно уговора. У конкретном случају обавеза тужиоца је била у корелацији са обавезом тужене да у посао уђе уношењем грађевинске дозволе за реконструкцију објекта са намером обе уговорне стране да им припадне одређени удео од тржишне вредности стана, па је наведени уговор имао допуштenu каузу, предмет је био одређен, одредив и допуштен, те стога уговор о грађењу није био ништав у смислу члана 103. Закона о облигационим односима, нити је тужена доказала да је тужилац искористио њено тешко материјално стање и стање нужде да би овакав уговор имао елементе зеленашко-правног посла. У односу на противтужбени захтев за накнаду штете нижестепени судови су правилно применили правило о терету доказивања јер тужена није доказала у чему се штета огледа и на који начин је штету претрпела као ни њену висину.

Наводима ревизије тужене у овом делу оспорава се чињенично стање што не може представљати ревизијски разлог у смислу члана 407. ЗПП.

Из наведених разлога, а на основу члана 414. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке пресуде.

Међутим, по оцени Врховног суда основано се ревизијом тужене оспорава побијана пресуда указивањем да је другостепени суд преиначујући делимично првостепену пресуду без отварања расправе изменио чињенично стање и усвојио тужбени захтев за износ од 1.598.076,34 динара са каматом, чиме је учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 1. у вези члана 383. став 3. ЗПП, а то је било од утицаја на доношњем законите и правилне пресуде. Поред тога због погрешне примене материјалног права чињенично стање у односу на трошкове легализације у износу од 178.000,00 динара није потпуно и правилно утврђено.

Наиме, чињенично стање нижестепених одлука се разликује у погледу битне чињенице постојање дуга тужене за изведене радове од стране тужиоца и висине исте. По налажењу првостепеног суда предмет спора је дуг за који је тужилац дужан да поред основа, његовог постојања докаже и висину дуга на основу налаза и мишљења судског вештака грађевинске струке јер иста зависи од обима изведених радова од стране тужиоца с обзиром да је реч о знањима којима суд не располаже. Тужилац, који је предложио извођење доказа вештачењем од стране вештака грађевинске струке на околност количине и процене изведених радова и коме је наложено да уплати предујам за вештачење пропустио је да поступи по налогу суда и трошкове није уплатио до закључења главне расправе због чега је првостепени суд одбио тужбени захтев јер на други начин битне чињенице није могао утврдити. Другостепени суд утврђује вредност радова које је тужилац извео према врсти и количини на основу налаза вештака Милана Бранковића јер је по оцени другостепеног суда као жалбеног у потпуности прихватљив, закључујући да је тужена у обавези да тужиоцу исплати износ који одговара вредности изведених радова према налазу овог вештака. Међутим,

другостепени суд није могао без отварања расправе да на другачији начин врши оцену доказа и мења чињенично стање на основу кога је одлучио о делу тужбеног захтева преиначењем одлуке, па је због учињене битне повреде одредаба парничног поступка побијана одлука морала бити укинута. Поред тога, тужилац би имао право и на накнаду трошкова за потребе легализације објекта у уколико је наведене трошкове и сносио, што је у поступку пропуштено да се утврди као битна чињеница од значаја за правилну примену материјалног права.

У поновном поступку, другостепени суд ће отклонити недостатке на које је указано и донети правилну и законом засновану одлуку.

Укинута је и одлука о трошковима поступка, јер иста зависи од коначног решења ове ствари.

На основу члана 415. став 1. и 416. став 2. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**